

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Évesz evre 10 kfr.
Félévire 5 " "
Negyedevre 2 " "
Egy hónapra 1 " "
Egyes szám ára 4 kfr.

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hat hasábos pétt sorert 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többi hirdetesek aiku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj den külön beigtatást 50 kr.

A mai politikai helyzet.

A képviselőház tegnapi gyűlésén tárgyalta a kiegyezési törvényjavalatot részleteiben is, s ezzel a ház valószínűleg meg is kezdi nyári szünetelését és a kormány tagjai pihenésre fogják lehajtani faradt tagjaikat, a kiállott nagy harcok és küzdelmek után.

Nem hagyhatjuk szó nélkül és vissza kell tekintenünk a kormány ténykedésére, ígéreteire és azokra a dolgokra, amelyek az önkormányzat kvalifikálása ügyében a lefolyt országgyűlési cikluson fölmerültek. Bánffy báró bukása után nagyot felegzett a közvélemény és quasi vátoztatni akart is a nagy mondáson: «Nem boldog a magyar», — nem számolva a következményekkel, hogy egy befolyásos és erőszakos kormányelnök után csak vagy egy befolyásosabb, vagy egy erőszakosabb következhetik, mert a bukott kormányelnök mindig alapját veti meg utódjának, s csakis a személy változik, a tények azonban ugyanazok. Széll Kálmánnak kormányra lépése alkalmával sikerült a felelősséget kedélyeket kjsse lecsillapítani és megnyugtanni, téve nagy hangozattal a helyzet rekonstrukciójára, hangoztatva, hogy elve törvény, jog és igazság. — Szép dolog ez, ha meggondoljuk és ha meggondolja különösen a kormányelnök ur is kormányra lépése alkalmával tett eme kijelentésének nagy fontosságát és a felelősség nagy súlyát, melyet e programjával vállalt.

És ha végrehajtja is purifikációját tett ígéretéhez hiven, eloszlik akkor minden aggodalmunk, de fájdalom ez idő szerint nincs reá semmi kilátásunk. Mert ha visszatekintünk az ischli klauzula értelmi szerzőjére, a ki most ebben a kormányban ugyancsak azt a vezérszerepet játszza, mint abban, a mely kormány teljes erejével arra törekedett, hogy Magyarország politikai csödbe juttassa és a mely kormány tehetetlenségének magaslátán, de nagy és biztos befolyásának tudatában csak romlásra törekedett országunknak, mondom ennek az embernek helyfoglalása a jelenlegi kormány keretében csakugy és olyan aggasztóvá teszi a helyzetet, mint tette azelőtt.

Kétségtelenül elismerjük Széll Kálmánról, hogy ügyes politikus, megteremtette a fuziót s ezzel szaporította a miniszteri kenyérlesők nagy táborát, a közvélemény némi meglegedésére.

De nézzük mindeme ténykedéseit nagyító üvegen, vonjuk le a konsekvenciákat mindezekből s ráfogunk jönni arra, amit cikkem első fazisában kijelentettem, hogy az erőszakosság és befolyás egy és ugyanaz, kisebb avagy nagyobb mértékben, csak más alakban.

Széll Kálmán ügyesebben csinálja a dolgait, nem ad nekik nagy hangozattal színezetet, hanem azért csakugy szövi is politikai hálóját, mint azt Bánffy báró tette, nagy hangozattal, színezett és hirdetett erőszakosságával. A nemzeti párt fuziója, a Bécsben folytatott kiegyezési tárgya-

lások és azok eredménye egyelőre felüggeszteni kívánják azt, hogy kritiká mondjunk a jelenlegi kormányelnök politikai jelleméről, de némi impressiót kel bennünk, hogy kimondjuk, hogy bizony eddigi ténykedése egy cöppet sem nyugtatott meg s nem is csalódtunk keletmetlenül, mert nem vártunk és nem kaptunk semmit sem.

Hogy a kormányelnök kifejtett és ismert programjának kivitelére nézve: jövőben milyen eszközöket fog megragadni és fölhasználni, azt még eddig nem ismerjük és nem tudhatjuk, de igen nagy az aggodalmunk, hogy azoknak a kivitele érdekében ha kell erőszakosság ha kell politikai poze s végül ha kell brutalitás, meglesz minden, hisz az eszközök ugy rendelkezésére állanak a jelenlegi kormányelnöknek, mint a másoknak, a melyet, ha a jövő történetírója meg akar bélyegezni elmondhatja nyugodtan hogy az a »Bánffy aera« volt.

De ez esetben készüljön el a kormányelnök ur a nagy harcra, mert az az a hazafias kis csapat, a mely ott ül azért a Házban, hogy Magyarország esetleges törvény és jogtiprását megoldalmazza; szemben fogja magát találni tele vannak azok lelkesedéssel a hon szerzet iránt s valamikor büszkék is fogják lobogtatni diadaluk dicsősége zászlaját.

Nagy Jenő.

Vándortudós, bujdosó költő*)

(Szenczi Molnár Albert.)

(Vége.)

Különbben tett ennél Sz. Molnár Albert veszedelmesebb dolgot is, mikor arra vállalkozott, hogy maga viszi el latin-magyar, magyar-latin szótárát egyenest az oroszlanbarlangba, az antireformáció főfészkebe, Prágába s ott adja át Rudolf királynak.

Történt ez 1604-ben, kevéssel a Bocskai fölkelés kitörése előtt, mikor a katolikus és református világ izzó gyűlöletben égett egymás ellen s ime Sz. Molnárnak semmi baja sem esett, sőt a prágai tudósok és írók a legszívesebben látják vendégül; nem kisebb ember házában lakik, mint Kepler; az udvarban is szívesen látják és szótárának egy példányát sajátkezüleg nyujthatta át Rudolf királynak, aki 50 forintot utalt ki részére s a bécsi egyetemen akart neki állást juttatni. A császári kancellária ajánló levéllel is ellátta a bécsi egyetemhez, de Sz. Molnár jobbnak látta egyenest visszatérni Nürnbergbe, mert tudta, ha Bécsbe beteszi lábát, ott erős próbára kerül hitthűsége a katolikus egye-

tem részéről s e kísértéssel nem akart szembe szállni.

Vándorló szenvedélye vitte még jóval később is, mikor már az 50 felé közeledett (1623—1624), két igen távoli ura, az északi és keleti tenger partjára, ahol mindenütt voltak már irodalmi összeköttetései és a honnan újabb pártfogókkal és a pártfogók adományai-val gazdagodva tért vissza.

Nyugtalan életmódját azonban mi sem bizonyítja inkább, mint hogy 20 év leforgása alatt 17 különböző városban vette föl az évenkénti szokásos urvacsorát, a mint ő azt hiven följegyezte, többek között Strassburgban és Heidelbergben, Frankfurtban és Marburgban, Hágában és Danzigban, — végül 1625-ben Kassán; pedig Strassburg előtt és Kassa után is hány meg hány helyen megfordult!

Sz. Molnár jól tudja, hogy neki második természetévé, majdnem betegségévé vált a vándorlás, a költözködés; éppen azért leveleiben, könyvei előszavában gyakran menti magát, bivatkozik nagy emberekre, így magára rotterdami Erasmusra, Kalvinra, sőt még az apostolokra is, a kik szintén bujdosásban töltötték életüket; bujdosásának mindenféle jó oldalát felsorolja, többek között büszkén emlegeti, hogy ő Prágában járva, megjósolta

bölcs emberek példáival vigasztalja magát azok ellen, akik nem állották csavargó névvel illetni.

Hát mi nem fogjuk e szóval megbélyegezni, még bohémnek sem fogjuk mondani, mint ahogy a modern felfogás tenné és teszi is (la d. Tóth Bela cikkét a Hét 1899. 14. számában), hanem egy megkésett humanistát latunk benne, akit az igazi humanista szemmel az ezzel járó tudomány-szomj te országok vándorává, egész életén át bujdosóvá.

V.

Ugy van, a tudomány-szomj az ő második betegsége.

A vándorlásnál is jobban szeretett tanulni, tudósok elő szavát halgatni, könyveket betűit buvarolni.

»Mint a szép híves patakra
A szavas kívánczok»,

lelke ugy óhajta az ismeretre, szomjuhoz a tudásra.

É életének majdnem felét tanulásban töltött mint diák éli le. 10 éves korában már nyolcos iskolában találjuk Szenczen, de egy század multán még mindig csak a theologiai kandidatusa a marburgi egyetemen. Az ism-

*) Felolvasatott a debreczeni »Csokonai-kör» 1899. évi gyűlésén az ő szavai alapján.

A képviselőház ülése.

Miután a kiegyezési törvényjavaslat tárgyalása ugy általában, mint részleteiben befejeztetett: mintha sokat mulasztottak volna, a korábbi szüneteselek alatt, a mikre a képviselőház a kiegyezésnek Bécsben ugyanolyan nyelbeütése id-jén, itthon többször szünetelni kényszerült s talán a nyári szünet közeledése miatt is: most sokat végeznek egy nap alatt is.

A tegnapi — Jun. 27. — ülés sem mondható tárgy-szegénynek.

Mindjárt ahogy Dániel Gábor, min. elnök megnyitotta az ülést

Fejérvary báró honvéd miniszter törvényjavaslatot nyújtott be a honvédmenedék házról. Széll Kálmán pedig irásban indítványt nyújtott be az iránt, hogy utasítsák a házszabályok revíziójára kiküldött bizottságot: a házszabályok-knak a kuriai bíraskodásról szóló 1899; XV. törvényczikk szerint való átdelegozására, szóban indítványozta még a kormányelnök, a horvát pénzügyi egyezmények tárgyalására kiküldendő regnikoláris bizottság bamaros megválasztását. (Helyeslés.)

Ugron Gábor hozzájárult az első indítványhoz; a másikkal szemben is így járta el. ha a kormányelnök irásban adta volna be. s kiegészítette volna a bizottság számarányának megállapításával.

Széll Kálmán: Szívesen beadom irásban is az indítványt és jelentem, hogy a bizottságnak nyolcz képviselőházi és négy főrendiházi tagja lenne. Ugron kijelentette, hogy e nyilatkozat következtében nem kívánja az indítvány irásban való beadását.

Az elnök: A Ház tehát így határozott.

Ugron Gábor a napirend előtt az inkompatibilitási bizottságról beszélt, hangoztatta, hogy Rátkay László lemondott tisztéről. Kérdés: elfogadja-e ezt a Ház? Terjessze tehát ezt a Ház elé az elnök. Az ellenzéknek szüksége van arra, hogy képviseltesék az összeférhetlenségi bizottságban, annak eljárását ellenőrizze, elja-

rása törvényességéről megnyugtatót szerezzen, vagy ellenesetben felvilágosítást. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Buzáth F. néppárti helyeselve Ugron felfogását — kifogásolta azt a figyelmetlenséget, hogy a néppártnak helyet nem adtak az összeférhetlenségi bizottságban, javasolja, hogy az egyetlen ellenzéki hely betöltésénél nem radjon, a képviselőház szólítsa fel Rátkay lemondása visszavételére. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Ez ügyben a döntést mára tüzték ki. A napirend előtt még az elnök bejelentette, hogy V. Ferdinánd halála emlékére július hó 1-én d. e. 10 órakor a budavári főplébánia-templomban gyászmise lesz Perczel József cs. és kir. vezérőrnagy levelemelylel a képv. ház részéről Perczel Mór 1848/49-ki honvédtábornok elhunyt alkalmából nyilvánított részvételt, a maga és a család többi tagjai nevében is köszönetét és halálját fejezi ki.

Mindkét jelentést tudomásul vették.

Beutatta Örléy Kálmánnak, mint a nemes-ócsai választókerületi Febr. 24-iki képviselőválasztás ellen beadott kérvény folytán elrendelt vizsgálat vezetőjének jelentését.

A jelentést a hozzátartozó iratokkal kiadták a VIII. bírálóbizottságnak.

Jött végre a napirend szerint: a fogsztási adójavaslato kargyalása — Neményi Ambros előadásában, a ki azt elfogadásra ajánlta.

De Komjathy Béla a függetlenségi és 48-as párt megbízott szónoka, beható, részletes biralattal kímélve az Ausztriával közös fogyasztási rendszernek Magyarországra káros voltát — azt elvetette.

Lukács László p. ü. m. következetesen védte a közösügyes kormányzat álláspontját a természetellenes közöségben is és Komjathy ellenében behozni erőködött, hogy még önálló berendezkedés mellett is az adórendszer volna a leghelyesebb. (Válják egészségére! mert azt ugyan, sem állam, sem természet-jog — sejtellemmel bíró független érzesű magyar el nem hiszi neki.)

Na hát a kormány rendszer és felfogáshoz hiven azt is hangsúlyozta, hogy a javas-

latok tartalma mindenben megfelel a magyar érdekeknek.

Egyébiránt a fogyasztási adó-törvényjavaslat letárgyalása után ez ügyben könnyebb eligazodás tekintetéből egy e g y s é g e s javaslat beterjesztését igerte — talán engeszteléseképpen — a pénzügyminiszter ur.

A tárgyalást még be nem végezve ma folytatják, ennél fogva Kossuth F. beszéde mára maradt.

Végre megállapították a napirendet, mely a Rátkay lemondási ügy elintézésében és a beadott törvényjavaslat tovább tárgyalásában áll — és az ülés 2 órakor elszlott.

BELFÖLD.

Változás a főispáni karban. Az alásól megvaló főispán dr. Flatt Viktor úvidéki főispán lenne. Lemondásának okául főleg azt mondják, hogy a Bácsme gyében rabizott fontos államrendészeti felelősökkel szemben gyengének bizonyult. Utódjau Zakó Milán orsz. képviselőt allítják.

Sima ügye. Az összeférhetlenségi bizottság üléset tegnap delutóra időhataroltak, de ez elmaradt, mert a Ház csak ma határoz Rátkay László lemondása felett. A Házban elterjedt hírek szerint az összeférhetlenségi bizottság fenn akarja tartani íteletét, holott a Ház multkori határozatával egyenesen arra utasította, hogy a házszabályok 135. §-a szerint járjon el és most már hivatalosan is meg van allapítva, hogy az idezés nem jutott Sima kezéhez, csak bizonyos leveleiből akar nak bizonyítani, hogy Simának volt tudomása a bizottság tárgyalásáról. Az esetre, ha az összeférhetlenségi bizottság a Ház utasításá ellenére mégis fenntartaná íteletét, ugy annak bejelentése nagy házszabályvitára fog alkalmat adni, mert az ellenzék semmi körülmények között sem fogja eltérni a házszabályok eklatáns megsértését.

Az új aradi román püspök. A király megerősítte az aradi püspökvalasztó zsinat határozatát, melyvel Goldis János orsz. képviselőt választotta aradi román püspökké. Az új püspök legközelebb Bécsbe megy, hogy le-

tovább vonja s e közben nemcsak azt tanulja, a mit tanítói előadnak, hanem mindent, amit csak könyvekből elsajátíthat.

Leleke néha egészen belemerül az olvasás szenvedélyébe, így különösen Debreczenben, a hol tanítóinak erővel kellett kezéből kitépniök a könyveket és pedig a magyar könyveket. Mert mintha Debreczenben a magyarság géniusza környezné, nemcsak naplója szól magyarul; mikor Debreczenről ír és mikor Debreczen tájékan jár, hanem mint debreczeni diák ifjui mohósággal egészen magyar irodalmi és költői termékek olvasásának adja át magát, még magyar versek irására is ragadtatja magát, melyek közül azonban — fájdalom — mi sem maradt reánk.

Bármennyit tanult és olvasott is Debreczenben, csakhamar sekélyeknek találta a tudomány hazai forrásait, a külföldiek bőseges kuftejeiből óhajta lelkét megtölteni. Sorra izleli a német protestáns egyetemek élteő vizeit, majd nem 20 évig merit Wittenberga, Heidelberg, Strasburg, Altdorf, Marburg tudományából.

Egy helyt a filológiát űzi nagy kedvvel, belemélyed a latin, görög, héber nyelvekbe; másutt a filozófia nehéz kérdesei foglalkoztatják lelkét, míg ismét 3-dik helyen a teológianak szenteli minden idejét s tehetségét. Közbe-közbe felbeszakítja a tanulást, különösen mikor hazulról elmarad az anyagi segítség s mikor németországi pártfogóinak is kimerül a jtekonysága; olyankor hol nyomdafelügyelő Frankfurthban, hol nevelő Ambergben, de a mint megélhetése valamennyire biztosítva van, siet vissza vén diáknak az egyetemre, a hová egyaránt vonzák a komoly tudomány szeretést és a könnyűvérű diákelet.

Csonkavarázsa van az egyetemi s kivált egyetemi életnek. A ki egyszer

beira:kozott a német egyetemre s talán még valamely ifjusági testületnek is tagja lett, azt örökre szóló kapcsok fűzik az alma materhez. Az egyetem is mindig magáénak tekinti s ő is, bármily korban vagy bármily altásban tart is vissza, az egyetem falai között otthon érzi magát.

A német egyetemen nem szégyen, hanem dicsőség vén diáknak lenni s mint a katonának a becsléte a táborban vagy hadban töltött évek számával nő, az egyetem veteránjait is annál nagyobb tisztelet övezi, mennél több szemeszterre tekinthetnek vissza. Mindenki ismeri a német diák életnek költői szépségeit, csodás erejét, ha máshonnan nem, Goethe „Faust”-jából.

Igy büvölhetette meg a tudomány s az egyetemi élet Sz. Molnár Albertet is; egyik év a másik után telik s ő még mindig nem gondol családalapításra. Atyjától, testvéreitől is mindinkább elszakad, sőt majdnem azt mernők mondani, hogy a tudományhoz és irodalmi erveikhez való ragaszkodás erősebb volt benne a honvágnál, az egyháza iránti hűségénél is.

Legalább erre kellene következtetnünk abból, hogy Sz. Molnár folyton halogatja házátérét, hogy hiába hívják rokonai, hiába figyelmeztetik a protestáns tudósok és vezérek, hogy szorongatott felekezete az ő szolgálatára is számít, az ő tudománya fegyvereit is harcra akarja vinni, — hiába kunkozik neki hol Sarospatakon tanári, hol másutt lekipásztori állás: Sz. Molnár nem tud megvalni a német egyetemektől, tanulmányaitól s kivált irodalmi terveitől. Hazájához haromszor is, de mindig visszatér. Egyszer még diák korában, 1598-ban jár itthon, a mikor már szinten marasztják; de ő a magyar bibliát akarja kiadni és egy szótart akar

szerveztetni német földön, azért csak segítséget kér magának és e munkáinak; sem tanárságot, sem papságot nem akar meg elfogadni. 1612-ben már mint házas ember néz haza s elfogadja a Batthyányi-család meghívását a rohonczi ekklesiába. A következő évben családotól haza költözik, elfoglalja a rohonczi papságot, de csak azért, hogy nemsokára a győrirel cserélje föl; onnan is evágyódik tanárnak Sarospatakra vagy Gyulafehérvárra, de mielőtt akár egyik, akár másik helyen meggyökerezne, visszaér Németországba, mert nemet asszony felesége és egész házanépe nem tud a magyar földhöz s élethez szokni; még inkább azért, mivel házanépével együtt maga is felt a török-tatár dulától. Harci bátorsággal ugyanis nem igen volt megáldva. Németországban, mely ekkor a 30 éves háboru előtti szelcsendet élvezte, nagyon is hozzászokott a békés életmódhoz, a nyugalmas tanuláshoz, a zavartalan irodalmi munkássághoz és így nem csoda, hogy a XVI. század végének nagy török háborui és a XVII-ik elejének véres szabadságharcza nem igen vonzották haza.

Itthon jártában is egyszer eppen Debreczen alól futott meg a törököknek csak hírére is; Patakról tartott ide és mar Bözörményig jutott (1613 apr. havában), mikor visszafutmodtak s így Szenczi Molnár nem is látta többé Debreczent, — a hol először merült mélyebben a tanulásba és a hol 25 évvel azelőtt holmiját is ott hagyta szállásadó-asszonyánál.

Ha ő maga nem igen szeretett hadakozókkal találkozni, feleségét, a kit német dajkája bizonyosan törökkel, tatarral ijesgetett, sem erővel, sem szép szerével nem lehetett Magyarországon tartani. Harom év mulva tehát ismét külföldön találjuk, Oppenheimben mint iskola-

189
gye ó
lemond
ják kerü
A
kedé
kacs Bél
a nagy
dekü var
javaslat
nizterre
nyu, hel
történt
petrovos
két egy
vágánya
részt a
csova-T
gyaban
zottság
viselésé
meg. Ez
A
ügyi
báró hel
melyen
nök és
penzügy
Toepke
min. tar
tárgyal
bank sz
ló törvé
nyújtott
Ágost e
lott.
Ko
már kil
el az el
tönel
mi líokr
előreje
lomben
bocsátá
natkozó
mi alap
radó
ter ter
mestert
megcsu
hadakoz
küzdő
esett,
neki, s
ban pe
veszed
háboru
vedesei
minden
kinozá
fogadot
jöhet v
háboru
jartak,
biztons
éppen
mellőzt
B
termett
felt, ha
sen veg
It
férfiura
szallott
Tomori
csak u
latava
jobban
reform
Molnár
tást k
békítő
nek vo
magyar
akart
ambicz

legye ő felsége kezébe az esküt. Egyszermind lemond képviselői mandátumáról, mire ki fogják kerületeben írni az új választást.

Bizottsági ülések.

A képviselőház közlékedésügyi bizottsága Lukács Béla elnökesével tartott ülésén elfogadta a nagy tapolcsány-bossány-trencsényi helyi érdekű vasút engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslatot tudomásul vette a kereskedelmi miniszternek a kovácsháza-csabai keskenyvágányu, helyi érdekű, közmozdonyu vasút megőrtént engedélyezése, továbbá a pancsovai-petrovosszelli helyi érdekű vasút tartozéka ként egyrészi annak f vonala és temesparti vágánya közli létesítendő összekötő vonal, más részt a vasút végállomásaként tervezett Pancsova-Temespart állomás engedélyezése tárgyában a ház elé terjesztett jelentését. A bizottság megállapodásainak a házban való képviseléséve Thoroczky Miklós gróftól biztat meg. Ezzel az ülést véget ért.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Daniél Ernő báró helyettes elnökesével tartott tegnapi ülésén melyen a kormány részéről Széll miniszterelnök és Lukács pénzügyminiszter, — a pénzügyminisztérium részéről Graenzenstein és Topcke államtitkar, Popovics és Kovács Gyula min. tanácsos és Dobokay m. titkar volt jelen tárgyalás alá vette először az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat kiegészítése tárgyában benyújtott előterjesztést, melyet Puluszky Ágost előadó ismertetett és elfogadásra ajánlott.

Komjáthy Béla ragaszkodva a kérdésben már kifejtett elvi álláspontjához, nem fogadja el az előterjesztést. Négy esztendei nehéz börtönnel sújtják az országot s ezenkívül még miliókra menő pénzbírságot is vet reá ez az előterjesztés. Kosuth Ferencz ugyanily értelemben nyilatkozik. Farbakynak előrebocsátásával, hogy a bank szabadalomra vonatkozó javaslat még nem nyert szentesítést, mi alapon ker abban ha rom évi elmaradó nyereségért kártalanítást. Lukács miniszter természetesen találja, hogy az ellenzék

tagok nem fogadják el ezt a pótlást, miután az egész javaslatot nem fogadják el. Az indoklásra bővebben nem reflektál, csak annyit jegyez meg, hogy a vámegeység fenntartása négy évi súlyos börtönnel megsemmisít azon sitható Farbakynak válaszul, hogy ha a bank 1910-ig kapja a privilégiumot s az 1907-ben mégis megszűnik, jogos és méltányos, hogy az elmaradó három évről megfelelő kártalanítást nyerjen. A bizottság változatlanul elfogadta az előterjesztést s egyúttal felhatalmazta az előadót, hogy a valuta-előterjesztésében a terminusokra nézve szükségessé vált formai módosításokat a bizottság nevében javaslatba hozassa. Tárgyalás alá került ezután az italmérsi jövedékről szóló javaslat.

Neményi Ambrus előadó hangsúlyozni kívánja, hogy a javaslatnak nemcsak pénzügyi, hanem szociálpolitikai jelentősége is van, a mennyiben határozottan kidomborodik az a szándéka, hogy az alkoholizmust lehetőleg visszaszorítsa. Ebből az indokból mondja ki a javaslat, hogy kereske ésekben és szatocsületekben a szesz és abból készült közöseséges pálinka nem árusítható.

A javaslat ezzel, mondhatni, a szegynéletes alkoholizmusnak utjába lép azzal, hogy kényszeríti azt, a kormcsmát akar tartani, hogy ezt nyíltan kijelentse és kényszeríti azt, aki kormcsmába járni akar, hogy ezt szintén nyíltan kimutassa. Megnehezíti tehát a közöseséges pálinka kimerését azokban az üzletekben, a melyekbe a közönségnek minden része, férfiak nők és gyermekek ellátogatnak. Marpedig az alkoholizmusra vonatkozó egész irodalomból ismeretes, hogy a legnagyobb veszedelem abban van, ha a szesz és italok olyan üzletekben mérők, a melyekben más élelmiszerek és más kereskedelmi cikkek is kaphatók. A törvényjavaslat azonban valami radikális megoldást nem hoz, legfeljebb némi haladást a múlttal szemben. Hogy mily nehéz ebben a tekintetben valami mélyrehatóbb reform, azt mutatják a Hazhoz beadott kérvények is. Az egyik kérvényben a szállósgazdák azt kérik, hogy saját termésű borikat hazuknál korlátlanul és kedvezményes adófényt mellett kimerhessék, a mi körülbelül annyit jelentené, hogy minden szállósgazdának a

háza kormcsmává válnék, még pedig olyaná, a mely semmiféle hatóági felügyelet alatt nem áll. Ez homlokegyenest ellenkezik a törvényjavaslatnak avvat a céljával, hogy a kormcsmak számát lehetőleg megszorítsák. — Ajánlja a javaslatnak elfogadását.

Komjáthy Béla, Matlérkóvics, Lukács miniszter hozzászólása után a bizottság általánosságban egyhangúlag elfogadta a törvényjavaslatot s a törvényjavaslat életbe léptetése időpontjául 1900 évi jan. 1-én tétetett.

Tárgyalás alá vette ezután a bizottság a szesz- és söradó pótlékokról szóló törvényjavaslatot.

Neményi Ambrus előadó kiemeli, hogy a javaslat értelmében módosítandó lesz a szeszadótörvény, mely jelenleg a Hazban tárgyalás alatt áll. Az öszszadótétel ezen pótlék folytán nem változik, mivel a szeszadó ismét 35 frtra szállítatik le. — A pótladó az alapadóval együtt fog kivettelti és beszédetté, úgy hogy lényegében eléretik az a cél, melyet a termelési és fogyasztási adó összevonasával elérni akarunk. A gyárakra és a közönségre nézve nem új teher, de a pénzügyi igazgatásra nézve megtakarítás és könnyebbség. A mi a söradó-pótlékra vonatkozó javaslatot illeti, elismeri szót, hogy a javaslat a közép- és kis söröződeknek előnyére lesz s b. s b. Ezen előnyök felsorolása után

Kosuth Ferencz fájlatva azt, hogy Magyarország kénytelen alkalmazkodni ahhoz, a mit az osztrákok csinálnak, a mi csak újabb csőd a függetlenségi párt elvi álláspontja mellett, a tvjavaslatban foglalt intézkedéseket egyébként üdvösöknek tartja. — Lukács miniszter hozzájárul az előadó által tett módosításhoz. — A bizottság evvel a módosítással, egyébkében pedig minden érdemleges változtatás nélkül elfogadta a törvényjavaslatokat.

Végül tárgyalás alá vette a bizottság Szerb György előadó indokolása után minden vita nélkül elfogadta az igazságügyi palota építési költségeiről és a honvéd-menház kibővítéséből felmerülő költségek engedélyezéséről szóló törvényjavaslatokat.

Ezzel az ülést véget ért.

mestert? De milyen a végzet játéka, hogy megcsufolja az embert? A törökkel-tatárral hadakozó, a vallás és alkotmány szabadságáért küzdő Magyarországon soha semmi baja sem esett, még a kis ujjá sem görbült meg sem neki, sem ijedős házanépének; Nem-tországbán pedig, a hol mentnek hitte magát minden veszedelemtől, nemsokára kiút a 30 éves háboru, melynek szörnyű pusztításait és szenvedéseit ő sem kerülheti ki. Tilly katonái mindenét felprédálják, s őt magát is megkínózzák. Most már szívesen fölcserelte volna fogadott hazáját az igazsággal, de csak 1625-ben jöhet vissza Magyarországra, a hol a 30 éves háboru viharaihoz képest elég csendes idők jartak, s a hol aztán ő is a háboru rémeitől biztonságban élhette volna le utolsó éveit, ha éppen ezeket nem keserítette volna meg a mellőztetés és a nyomorgás.

VI.

Bizonyos, hogy Szenczi Molnár nem termelt harcokra, nemcsak a fegyver zajától félt, hanem irodalmi küzdelmekbe sem szívesen vegyült.

Itthon pedig a protestánsoknak oly férfura lett volna szükségük, a ki szembe szállott volna Pázmánnyal, az Ugolinok és Tomoriak e méltó utódjával, a kinek tola csak úgy sebzett, mint a kard s a ki szónoklataival és irataival több elleséget vert le, jobban monova, hódított meg, mint az egész reformáció a maga fegyveres erejével. Szenczi Molnár azonban a nyugoti tudományos kutatást kedvelte, a csöndes szemlélődésnek, a béktörő zenének, a harmoniat szülő költészetnek volt az ember. Magyar nyelvtanával és magyar-latin szótárával nem felekezeti ügyet akart szolgálni, hanem a mellett, hogy irói ambícióját kielégítette, hazájának és nemzetének

világgal. Jambor lelkét a polemiáknál jobban vonzották a vallásos énekek, a fenséges zsolnárok, a melyekkel, mikor francziából és németből lefordította mind a 150-et nem támadt rá a katolikusokra, mégis jobban megerősítette, a szivekben melyekben megőkeresztet a magyar protestantizmus, mint ha köteteken át vitázott volna Pázmánnyal és veszekedett volna Pázmánynak durva nyelvű követőivel. Polemikus rendeltetése csak egy munkájának volt, ele e utolsó nagy művének, melyben Kálvín híres Institúcióit adja magyarul, s a melynek hivatása lett volna a Pázmány Kalauzának hatását ellensúlyozni. De már megkészt; a 10 évvel előbb megjelent Kalauz oly nagy réseket ütött a magyar protestánsoknak korábban rendkívül erős várán, hogy Szenczi Molnár minden tudományával sem tartóztathatta fel a benyomuló és mind több tért foglaló ellenéget. Annakévesbbé, mert Kálvín nagy theologiai munkáját nem alkalmazta a hazai viszonyokhoz, nem használta fel Pázmány támadásának visszaverésére, holott Pázmány a katolikus egyház érveit, Bellarmin könyvét egészen átdolgozta és a magyar reformáció elleni támadóirattá formálta. De hálátlan dolog volna összemérni a két nagy férfunak irodalmi munkásságát, az egyik harczoló szónok, a másik buvárkodó tudós, az egyik szenvedélyes vitatkozó, a másik szelid költő s így a mennyit közhözhet az egyi k nek — az egyházi szónoklat s az értekező próza, ugyanannyi érdemét szerzett a másik a magyar nyelvtudomány és vallásos költészet terén.

VII.

Szelid, tudós, jambor lelkű ember volt Szenczi Molnár Albert; ezt nemcsak irodalmi működése bizonyítja, hanem meg inkább

bor ember lehet az, a ki már deresedő fejjel elveszi kormcsmát asszonyát, egy német tudós-nak otthagytott feleségét, három nagyocskala leányának az anyját? Ferinári Kunigundanak hívtak e nőt, a ki a német protestánsok körében nevezetes családból származott s a kinek első férje is tudós ember, a keleti nyelvekben jártas tanár volt, Vietor Konrád. — Azonban Vintar uram egyszerre csak eltűnt Marburgból, megfélekedve ifju feleségéről és arvakul hagyván három kis leányát. Senki sem tudta hova lett, egy darabig siratta, talán meg is gyászolta, de aztán annak rendje és módja szerint elváltatta magát a nyomáhire veszett Vietortól, annyival inkább, mert nem akarta elszasztani az esetleg kínálkozó szerencsét. Ez kínálkozott is Sz. Molnár Albert személyében, a ki 1608-ban fogad kormcsmát Kunigunda asszonynál több egyetemi hallgatóval, köztük magyar ifjakkal együtt. Nagyön izes lehetett a meg fiatal szalmaözvegy főztje, mert Szenczi Molnár annyira megszerete i, hogy inkább nőül veszi az asszonyt, mint sem a főztjétől megvájek. 1611 őszén üli lakodalmat, a melynek alkalmára minden magyarországi jóbarátja, de kivált német tudós ismerősei nemcsak levélben fejezik ki jó kívánataikat, hanem üdvözítő versekkel, epithaliumokkal is elárasztják, melyeket jó Szenczi Molnár Albert gondosan megőrzött és eltett albumába; úgy látszik, a felesége hozományában e költemények voltak a legértékesebb holmik.

Már rég férj és feleség voltak, Kunigunda asszony, a hozott három lányon kívül má két gyermekkel is megajándékozta, midőn egyszer csak hír jött az eltűnt Vietorról. Maga írt levelet jó me-sziró Szalonikiból, a hol nem hívják már Vietor Konrádnak, hanem Pardó Mózesnek, mert válásos készségi, ki

KÜLFÖLD.

A franciaországi viszonyok. A francia kormány bemutatkozott a kamarában és bemutatkozása nem nagy győzelemmel járt, mert a ki tudja, milyen számítást tettek előre is a kamara többségére, az ezt a győzelmet nem fogja sokra tartani. A kormánynak többsége a kamarában mindössze huszonhat szavazat volt. A szenátus, mely sohasem szokott sok vizet zavarni, százhatvankét szót többséget adott a kamarának. A kamara ülésén a legtöbb és leghevesebb támadás az új hadügyminisztert, Gallifet tábornokot érte, a kiről ugyancsak kemény dolgokat mondtak el. Szemere veteték, hogy kardjához köztársasági vér tapad, hogy hazasárulónak nyilvánították és mint a nép gyilkosát megbélyegezték, hogy a »véres hét generálisa volt» és a köztársaság véreben fürdött. A kormány nyilatkozata nyugodt és határozott hangjával tűnik ki és ugyanilyen az a beszéd is, melylyel a miniszterelnök a támadással teli inierpellációkra felelt. A kormány nyilatkozatának alapföndolata az, hogy a kormány minden itéletnek tiszteletet szerez és minden erejével, mindegy intézkedésével azon lesz, hogy megnyugvást adjon az elnéknek. A miniszterelnök feleletében körbelől ugyanezt ismételte. Nem lehet tagadni, hogy bár a számbeli többség nem volt nagy és a vita hevében nem kímélték a kormányt és annak egyes tagjait, a kormány bemutatkozásának mégis volt hatása, a mi azonban nem jelenti azt, hogy rövidesen rendben lesz minden Franciaországban. A miniszterelnök szándékáról a jövőre nem tudnak semmit. Lehet, hogy feloszlatja a kamarát.

A lapok nyilatkozata: A Figaró következőképpen foglalja össze a tegnapi szavazás eredményét: Ez a győzelem, melyet a látszat szerint itélve, az eylau-i vagy a moszkvai győzelemmel lehet összehasonlítani, következményeiben épp oly fontos és messzire kiható lesz, mint a rivoli-i vagy a marengói győzelem.

Rochetort az Intransigeant-ban

elhagyatták vele családját, tanári állását, el még eresztyn hitét is és fölvevették vele annak rendi s módja, illetve rituáléja szerint a zsidó vallást.

Ez a hír azonban nem zavarta Sz. Molnárék családi boldogságát. Nem változtatta meg a mi jámbor szívű tudósunknak, ideális lelkű költőnknek szerepét Kunigunda asszony iránt, a kinek kedvéért egyszer, mikor legjobb dolga lehetett volna, hazáját is itt hagyta, a ki miatt továbbra is egész vénségéig bujdosó marad. Ime így játszott bele Szenczi Molnár Albert sorsa alakításába egy nő, ime a vándorlasi vagyon a tudomány-szomjon kívül egy asszony szerelme is hozzájárult ahhoz, hogy Sz. Molnár örökös nyugtalan-ágban, folytonos zaklatások, anyagi vesződések között töltötte életét, azt is legnagyobb részben külföldön, hogy csak meghalói jött haza, hogy teljes mértékben ráillett egy bujdosó kortársának, a Gyulafehérvárt tanarkodó német tudósnak Bisterfednek epigrammája:

»Muzsa kegyelt nem a sors, a nemet föld ad
othont
S a haza énnékem számkivetés vala csak.*)

Rajtunk, késő utódokon áll a keserű kijelentés, egyszersmind bántó szemrehányást megczafolni; tegyük a mi az élőknek nem volt a holtakn igazi hazájává a magyar földet; ujtisuk föl emlékét szerető gonddal mentől gyakrabban s övezzük a mely há a és őszinte kegyelet érzéseivel minden gyöngéi mellett is Sz. Molnár Albertet, a vándortudóst, a bujdosó költőt, mert ő a mindegyes nyelv tudósunk, ő a mi legnagyobb vallásos költőnk.

Kardos Albert.

*) Eredetiben: Musa mihi favit sed non Fortuna fuitque.
Teutonia auxilium, sed Patria exilium.

gyalazza a Waldeck-Rousseau-miniszteriumot s a minisztereket német-zsidó öszi zseesküvőknek mondja.

Dreyfus-ügy.

Dreyfusné meghatalmazást kapott arra, hogy férjét tanuk nélkül meglátogathassa, amde csak a katonai börtönnek közös fogadó szobájában. Málhái Rennesbe már megérkeztek.

A revizionisták tegnapelőtt este a városon kívül gyűlést akartak tartani. A kiszemelt helyiség tulajdonosa azonban nem akarta átengedni termét, mire 3—400 ember, aki részt akart venni a gyűléseken, vissza akart térni a városba, hogy tüntetést rendezzen.

A rendőrség elzárta a város kapuját, mire a tüntetők Éljen a szaba d-ság! Éljen Dreyfus! kiáltásokkal végignyomultak lelkesen a Szajnaparton és egy másik kapun visszatértek a városba, hol a rendőrség szétoszlatta őket és néhány embert letartóztatott.

Dreyfus Matthieu és Hadamard már megérkeztek Rennesbe. — Dreyfusné ma érkezik. Dreyfus aligha fog július 2-ka előtt ki-kötni.

A hágai békekonzferencia. Az első bizottság tovább tárgyalta Muraview körlevelének első pontját, a mely olyan nemzetközi egyezményről szól, a melynél fogva a száraz földi és tengeri hadsereg ektény legeslétszámabizonyosidón belül nem emelhet. A bizottság elhatározta, hogy a kérdést átteszi a két albizottsághoz. Az első albizottság a kérdés megvizsgálására külön bizottságot küldött ki, a mely azonnal összeült. A második albizottság általánosságban megvitatta a kérdést és azután szintén külön bizottságot küldött ki.

A harmadik bizottság tanulmányozó-bizottsága első olvasásban elfogadta a választott bíróságokról szóló rendelkezések kodifikációját.

Belgiumban kemény napok vannak a kormányra. A szocialisták a legnagyobb elszántsággal készülődnek az új választó törvény meghozatalának megakadályozására, és az újabb hírek azt bizonyítják, hogy elszántságukból még nagy veszedelem keletkezhetik. Valamennyi újság, valamennyi gyülekezet azt hangoztatta: vissza kell vonni a törvényjavaslatot, különben megmozdul az utca és vér fog folyni. A miniszterium, mely legkésőbb július 5-en tárgyalni akarja a törvényjavaslatot, megtesz minden intézkedést. A polgári gardát felszerelik eles töltéssel, július 3-ától kezdve őszpontosítják az egész csendőrséget, rendőrséget, és a tűzoltóságot és elhatároztak, a helyőrség megerősítését. Az egyesült ellenzék konventet fog tartani és tömeges tüntetést rendez Brüsszel utcáin. Könnyen meglehet hogy a törvényjavaslat tárgyalásának megkezdésekor százezer szocialista lesz együtt a belga fővárosban.

Spanyolországban az ostromállapotot kihirdetik. A spanyol közvéleménynek nem tetszik az új spanyol költségvetés és azt tüntetéssel, zavargással fejezi ki. Madridban, Szevillában, Szaragosszaban nagy zavargás volt, de a legveszedelmesebb az utóbbiban volt ahol már kihirdették az ostromállapotot. — A spanyol képviselőházban tegnapelőtt kijelentette a miniszterelnök, hogy szükség esetén az egész országban kihirdetik az ostromállapotot. Spanyolországot különben más veszedelem is fenyegeti: a karlista mozgalom, a lo mo, melynek terjedéséről Romából érkeznek hírek. E szerint több olasz újság az utóbbi napokban azt jelezte, hogy a francia hatóságok leigloáltak haromezer fegyvert, melyet a karlista part rendezésére Spanyolországba akartak szállítani. De míg ezt az egy szállítmányt sikerült lefoglalni, három jakt, mely angol lobogó védelme alatt hajózott a biskaji parion fegyvert szállított a partra úgy, hogy Spanyolországban már a legközelebb fegyveres felkelés lesz. Meglehet, hogy a mostani tüntetés, melyre a kormány az ostrom állapot kihirdetésével felelt, ennek a kezdete.

Rendkívüli városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, jun. 28

Az erőszak és a főispáni hatalmaskodás ismét diadalt ül Debreczen városában. Hirdeti ezt urbi et orbi a mai városi közgyűlés, mely örök szegényfoltja marad Debreczen városának. A hivatalos többség segédlete mellett oly hallatlan erőszakosság követtetett el, amely esupán Debreczenben lehetséges.

Legyen így!

De biztosítjuk úgy a főispán urat, mint a törvényhatóság minden egyes szavazó géppé lett tagját, hogy ezt a mai határozatot, mely Debreczen városát szeszkereskedvésszerűsítette le, nagyon, de nagyon meg fogják banni.

Akkor már késő lesz a sopánkodás — késő a morál útjára való visszatérés.

A mai rendkívüli heves közgyűlésről a következőkben számolunk be:

9 óra jóval elmúlt, m kor a rendkívüli városi közgyűlést gr. Dégenfeld József főispán megnyitotta.

A tárgysorozat I. pontja a fancieskai kaszálók átadása felett való 3 ad izbeni névszerinti szavazás volt. A közgyűlés a kaszálók átadása mellett foglalt állást.

A tárgysorozat többi pontjai felett a névszerinti szavazást el kellett halasztani a közgyűlési tagok csekély száma miatt.

A városi gyámpéztár mérlegét a közgyűlés megállapítja.

Nagy érdeklődés mellett kezdtek meg a szesz-üzlet feletti vitát.

A betérjesztett előterjesztés szerint a városi szeszkereskedés tiszta jövedelme a fogyasztási adókkal együtt könyveltetven el, a felügyelő bizottság nem volt képes a szesz-üzlet határozott jövedelmét megállapítani.

A jog és pénzügyi bizottság azt javasolja, hogy a város a szeszkereskedést beszüntesse, mert abból a városra nézve kétségtelen anyagi hasznót — az erkölcs hátrányok mellett — nem lát s nem tartja helyesnek, hogy a város bénítólag hasson a szabad kereskedelem elvére.

A városi tanács a jog- és pénzügyi bizottság véleményének meghallgatása után kimondja, hogy a mennyiben a szeszkereskedésnél körül-belül 91.110 frt haszon mutatkozik, a szeszkereskedés fenntartását ohajtandónak tartja.

Ha azonban a jelen évben kellő eredményt a szeszügyet nem mutatna fel, a jövő januári közgyűlésen maga a tanács tesz megszüntető javaslatot.

Szabolcs Kalmán keresk. és iparkamarai elnök szolt először a javaslatához s kijelenti, hogy inkorrektseget lát a szesz-üzlet jövedelméről betérjesztett jelentésekben. A szeszügyet hasznát beigazolvva nem látja, erkölcsi tekintetben pedig epen de honesztalónak tartja Debreczenre nézve a szabad kereskedelmet is megnehezítő szeszüzletet.

Dr. Bakonyi Samu mester ségesen szitott türelmetlenséget lát a tanácsi javaslat ellenzével szemben. Hatalmas, megdöntő beszédében bevesen támadja a javaslatot. Az érvek és bizonyítékok meggyőző erejével s a leg-részeo logikával bizonyítja be a szeszügyet haszon nélkülisék erkölcsi lealacsonyító eredményét. A hatalmas beszéd mély hatást tett még a szeszüzlet pártolónál is, kiket valósággal sarokba szoritott mikor beigazolta, hogy az üzlet haszora nézve az illetékes faktorok semmi bizonyost fel tártani nem tudnak s az állításuk, hogy a fogyasztási adók deficitjét a szeszüzlet pótolja — nem álls ilyen formán a szeszkereskedésből a házipénztárnak semmi haszna sincs. Jogi szempontból kimélettező támadja meg a tanácsot önkényes vakmerő és könnyelmű eljárásáért s a kötelességérzetnek azt a hiányát,

* **Batyú mulatság.** A debreczeni iparos ifjuság önképző egyete f. é. július hó 16-án a nagyterdei »Dobos-pavilonban« szépségversenyyel, tombolával és világpostával egybekötött batyúmulatságot rendez. A 100 as vigalmi bizottság minden lehetőséget követ, hogy ezen mulatság a legsikerültebb legyen, melyről már az előre jelzett program is kezeskedik. A meghívók már e hét utólján szétosztásra kerülnek.

* **Felügyelő bizottsági ülés.** Meghívó a debreczeni nőpariskola felügyelő szakközletésének f. évi juu. 28. napján d. u. 5 órákor az iskola helyiségében tartandó gyűlésére. Tárgy: 1. I. azgató jelentése. 2. Évvégi intézkedések. A gyűlést közvetlenül a munkakiállítás bezarása előzi meg.

* **A »B. Ch.« betegsegélyző egyesület társasága** szombaton este 8 órákor tartja szokásos havi összejövetelét (Gambrinus sörcsarnok), melyre a tagok ez uton hivatnak meg.

* **Dankó Pista Ós-Budavárában.** A híres dalköltő-czigány, Dankó Pista és Veress Sándor az Operaház volt tagja, daltársulatot szervezett, mely vasárnap délután mutatkozott be a közönségnek, az ósbudavári Arany kass vendéglő színpadán. A jól összeválogatott harmincztagu társula műsorán ott szerepel Dankó valamennyi régi és újabbkeletű szép nótáj, melyek közül még sokat nem ismer a nagy közönség. A társulat tagjai magyar parasztruhába öltözve énekelnek és táncolnak a színpadon, a zenekart maga Dankó Pista dirigálja. A magyar nótá e hívatott művelőit kétségkívül érdeklődéssel és élvezettel fogja hallgatni a közönség.

x **Nagyot hallás.** Egy gazdag hölgy, aki a nagyot hallás és füzugastól O. Nicholson művészi fűldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20,000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyot hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyaik, hogy a fűldobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek címzendők: »Institut E. W. Nicholson «Longcatt» Gunnersburg, London, W. England.»

A kassai ref. egyház jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, június 28.

A kassai reform. egyház tegnap ünnepelte száz éves jubileumát. A tágas templom minden részét betöltő közönség sorában nemcsak az ev. ref. egyház hívei, de számos más vallásu előkelő egyéniség, köztük a vármegye alispánja is jelen volt. A szokásos éneklés után Kun Bertalan püspök valóban méltóságos alakja jelent meg a szószéken, hol a 83 éves egyházfő buzgóság teljes, magasan szárnyaló imádságot mondott, melyet áhitattal rebegett utána az egybegyűlt közönség. Majd Révész Kálmán az egyház lelkésze váltotta fel püspökét a szószéken, alkalmi beszédet tartván Ézsaiás prófétája 60 rész 17. 18. 20. 22. versei felett. Istentisztelet végeztével ünnepélyes közgyűlés volt ugyancsak a templomban, Kun Bertalan püspök elnöklése alatt itt, a szokásos üdvözlések után az 1799. évi püspöki egyházzalogatás jegyzőkönyve, majd a jelen állapot feltüntetése véget a folyó 1899 évi egyházmegyei látogatási jegyzőkönyv olvasatott fel.

Ezután a püspök örömet fejezte ki az egyház szellemi és anyagi állapotára, nagymérvű

haladása felett s az őszinte elismeréssel szavalva tüntette ki az egyház vezetőit. Végül Náményi Gyula gondnok indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy az ünnepély emléke, úgy a jegyzőkönyvben, mint az alkalmi imádság és beszéd kinyomatásával megőrköztetik. Déli 1 órákor a Schalkház-szálló egyik külön helyiségében társasbédre gyűlt össze az egyháznak mintegy 30 tagja, — néhány vendéggel együtt.

Az izletesen és izlésesen kiállított menut a szebbnél szebb felköszöntők fűszerezték. Első sorban Kun püspök a legelső magyar emberért, koronás királyunkért emelt poharat, Révész Kálmán esperes a püspökért, Náményi Gyula és Baczoni Albert a vendégekért, kik közül Münster Tivadar polgármester Rakovszky István alispán, Benczur Géza ág. ev. felügyelő, Csisko János és Homola István ág. ev. lelkészek viszonozták a jókívánatokat, nagy részt az ősz püspököt s a kassai egyház vezetőit éltetvén. Délután 3 órákor felszolgált a társaság, mert Kun püspöknek — más halaszthatatlan hivatalos teendői miatt — már a délutáni gyorsvonattal el kellett utaznia.

LEVELEK.

Londoni levél.

Az angol czimerek »Britanniát« csinos asszonykának tüntetik föl, akinek jobbán az oroszlan, balján pedig az egyszerű órkodik. Az angol illusztrátorok Franciaországot is csinos asszonykának rajzolják, de ez az asszony már nem olyan nyugodt, hanem hevesen hadonázik a kezével, min ha valamelyes nagy szerelmet adna elé. Legújabbban megváltozott ez a kép. Franciaország egy hatalmas gombostűt tart kezében s úgy védekezik John Bull ellen. Ez is egy neme a revanchenak. Bizonyos párisi újságok mostanában, — a hágai békekonferencia idején! — kalandos tervekkel mulattatják az olvasókat. Arról szólnak ezek a tervek, hogy miként törhetnek be legkönnyebben a francziák a »pefide Anglisis« szigeteibe!

A »Revue des deux Mondes« azt mondja, hogy a dolog nagyon egyszerű. Csak 1500 apoz alju hajót kell építeni és ezeken éjszakának idején 160,000—170,000 katonát az angol partra szállítani. Ez három-négy órán át keresztülvihető. Az élelmes folyóirat a legreszletesebben elmondja azt is, hogy miként járjanak el a tervnek kivitelénél. John Bull tehát tudja, hogy mi ellen kell védekeznie. De John Bull nem elégszik meg azzal, hogy kifigurazza harcias szomszédját. Nem, ő is készülődik. Egyszerűen a katonai szolgálatra trainirozza népét. Olyan kitarással masiroztatja az önkénteseit, hogy csoda. A cornwalli hercegek nevet viselő gyalogezred háromszáz emberkerék kétszáz mérföldet gyalogolt legutóbb. Mindenütt lelkesedéssel és örömmel fogadták őket s a körutnak eredménye 12 rekruta volt. Egy újságíró meginterjúvolta az ezredest s az következőket nevetének adott kifejezést:

— Azok a gyerekek, akik a mi fűdalmas körutunkat látják nem felejtik azt el soha. Évek múltán is eszükbe jut a fényes kép és besoroztatják magukat ezredünkbe.

Ez az ezredest talán optimista; de sok igazság van a szavában. Azt mondja, hogy az ifjuság lelkében fel kell ébreszteni a bátorság szellemét. Grenvillere kell emlékeztetni a gyerekeket! Hogy ki volt Grenville? Azt elmondja Nelson. Valamikor a spanyol »Armada« angol vizekre tévedt. Cornwall fia, a hős Grenville maga csatázott ellenük egy hajóval, egymagában órákon át. Egyre öszszébszorult a gyűrű, de D. Grenville nem adta meg magát. Háromszáz golyó furta át testét, és küzdött tovább. A hajó süllyedni kezdett s az utolsó pillanatban a spanyolok átug-

rottak a fedélzetre. Grenville hiába hangoztatta, hogy együtt akar elpusztulni a hajójával, a spanyolok megmentették. Ezt énekelte meg Tennyson!

A modern toborzások persze elkerülik divatos fürdőhelyeket. Csak a csöndes völgyeket járkák be, hogy fölkeressék az egyszerű földműves népet. De a városok, amelyeket érinteniök kell, szintén ünnepies fogadtatásban részesítik őket. Még fátylasmeneteket is rendeznek. Micsoda látványosságok ezek! — Hatszáz ember, skarlátvörös uniformisban, ragyogó érdemjellel a mellet, lobogó langok fényében.

Azután elhozzák majd a gyarmatok fantasztikus katonáit: hadd bámulják meg őket, hadd kapjanak kedvet a hozzájuk való csatlakozásra. A gyarmatok népe is kedvet kap majd a letelepedésre és egyes grófságok már hozzá is láttak nagy földrészek parcellázására, hogy új falvakat létesíthessenek. Különösen a gazdag aggszűzek lelkesednek ezért. Már pedig ők s z é p s z á m m a l v a n n a k Angliában.

A nyáron különben megtartják a szokásos katonai tornaversenyeket is. Husz csapat-est vesz részt ebben a versenyben, amelynek keretében bemutatják Lucknow ostromát, a szudáni hadjárat nevezetesebb momentumait s egy malaji falu elfogatását. E látványosságokhoz benszültöttek hozatnak.

Végül a katonai iskolák produkciói, a melyekben száz meg száz leánygyermek gyönyörködik. És hangzik a »burrah« lobognak a kendők!

Igy mulat mostanában Anglia!

F. B.

CSARNOK.

Esküvő előtt.

Irta: Timár Szaniszló.

Attól a naptól fogva, hogy Lénárd Rafael felesége meghalt, a mi huszonkét esztendővel e történet előtt ejtette gyászba a családot, a ház ura teljesen visszavonult a birtokára és gazdaságának és egyetlen leányának szentelte életét.

Azota szívében mindig gyászolt. Bánata az idők forgandóságában nem enyhült s öröme csak akkor látszott visszatérni, ha látta a szép leány virulását, gyönyörködött vidám kedélyében s figyelte, amint egyre szebben és pompásabban fejlődik.

De szép is volt a kis Mariska, hogy a ki meglátta, úgy képzelte a tavasz áll előtte. S nem volt-e Mariska maga a szépséges tavasz? Aranyszőke haja enyhe hullámokban övezte homlokát, a szívbontotta, a sarkaig ért. Szemeiben a szivárvány minden vidámsága tükröződött, arca fehér volt, mint a tej, ajka triss és piros, termete dőlözeg, mint a gazellaé. Az öreg Lénárd Rafael ifjuságának eszményét, az oly k rán elhunyt feleségét vélte látni a viruló leányban.

De azért Lénárd mélyen boldogtalan volt. A seb, a melyet az asszony korai halála ejtett szívében, soha sem hegedt be egészen. Tudta, hogy a leány szerelmének emléke egy szép napon ki fog röpülni a szélből, hogy egy más otthont fogodigiton. És akkor ő megint egyedül marad. Egészen egyedül emlékekkel és bánatával mindaddig, míg egy magasabb szózat, le nem szólítja e földi színpadról, hogy egyesüljön azzal a kit e földön szeretett, ha ugyan nem fikció a hit, hogy e parlon tul ujra egyesülhetnek a szerető szívek.

Az az idő pedig, hogy Mariska kibontva szárnyait, elrepül az apai háztól, nagyon is közel volt. A szomszéd birtokos fia a délczeg Bernáth Pál megkérte apjával a kezét Mariskanak. A leány irulva-pirulva igent mondott s megvallotta apjának, hogy régóta szereti az ifut, a kívül úgy szólván együtt növekedett fel.

Az apa tehát nem csinált semmi nehézséget. Kitűzték az esküvő napját s most egy nappal vagyunk az esküvő előtt. A vidéki kastélyban süttöttek főztek s a legvidámabb

szomorgalom volt mindenfelé. Csak az öreg Lénárd Rafael volt szomorubb, mint valaha, bár titkolta, a mennyire lehetett.

Volt egy szoba a kastélyban, amely háromez lakattal volt elzárva, huszonket esztendő óta, a mióta Lenárdné meghalt. A bánatos férfi záratta el: megtiltva mindenkinek, hogy megkísérlje kinyitni azt. A boldogult boudoárja volt az azon módon, a mint azt az asszony elhagyta. Ő sem volt benne, a mióta a ház urnóje kiköltözött onnan. A babonás kastélyszemélyzet azt rebesgette, hogy az elhunyt asszony leike jár-keel éjjelenkint.

Most, egy nappal leánya esküvője előtt, az öreg Lénárd Rafael előkereste a rozsdás kulcsokat a szekrényből és elhatározta, hogy belép a szobába.

Hadd ujujanak fel a régi emlékek — rebege az öreg ur — nem bánom, ha a régi sebeket az emlékek ujra feltépik, ha kifakad onnan a nagy fájdalom, a mely azóta mindig gyötrött. Talán a boldogság sejtelve is visszateér s szerelmem emlékei visszavarazsolják a letűnt ifjúságot.

Az ajtó csikorgott, mikor kinyitotta. Puhaszőnyeg borította a padlót, a butorok szép rendben álltak, mint akkor, csak finom por rakodott rájuk: „az idők pora” — mint Lénárd gondolá, mikor a szoba közepén megállt s szívében lelkeben mélyen megrázkódva körülnézett.

A falon ott függött feleségének arcképe Lénárd leterdelt és csöndesen imádkozott. Oly csönd volt körülötte, hogy szinte hallotta az idők szárnyrebbenését. Az áhitat és fájdalom készitette térdre borulni. Mennyi boldog emlék fűzte e szobához! Mily tiszta szerelem és elragadtatás órái folytak itt le! Hány remény, vágy, terv és várakozás kelt szárnyra innen, hogy azután egyszerre alábukjék az örökkévalóság homályába, hirtelen, váratlanul az imádkott nő halálával. Az orvosok akkor azt mondták, hogy szívszélhűdés ölte meg az asszonyt.

Lénárd Rafael fölkelte es sokáig jart föl s alá a szobában. Megállt a pipereasztal előtt s nézett a tükörbe, a mely előtt annyiszor ült a szerelmes asszony, hogy felpiperézve magát, oda lépjen a férje elé, kérdven elragadó mosollyal:

— Szép vagyok-e Rafael?

Egy ruhaszekrény állt az egyik sarokban Lénárd kinyitotta es egymásután simitotta végig a selyem- és bársonyruhákat, a melyek egykor a legszebb asszony testét takarták. Azután szeme az íróasztalon akadt meg. A kulcs most is a fiókban volt. Lénárd leült az asztal elé, kihuzta a fiókot es kezébe vette az iratokat. Régi leánykori levelek voltak azok, szépen összekötözve s csoportosítva, a melyeket Lénárdtól kapott volt. Az öreg ur halvány homlokát az asztal piros posztójához szoritotta néma, fájdalom mehengésben.

Már épen vissza akarta tenni a leveleket, a mikor az erősen kihuzott fiók leghátó részében észrevette, hogy oldalt egy hasadása van. Lénárd az ujjával megkopogtatta es hallotta, hogy hangzik, mintha ott valami rekesz volna.

— Mi ez? — gondolá az öreg ur — ugylátszik, itt egy titkos fiók van. Vajjon mi lehet benne?

Próbálta kinyitni, de nem ment. Megkopogtatta ujra: itt kétségtelenül rekesz, vagy titkos fiók van — gondolá. Kiment es csak hamar véssóvel s kalapácsal tért vissza. De alig ütött rá egyet-kettőt, a falap engedett a nyomásnak s a titkos fiók felső része lecsapódott.

Lénárd Rafael nem tudta megmagyarázni, miért dobog oly hevesen a szíve, a mikor bélenyult a titkos fiókba? Legelsőben is egy kék vászonba kötött könyvecske került a kezébe, a melyet mohó nyugtalansággal nyitott ki.

Az asszony naplójegyzetei voltak, életének utolsó feléből.

Lénárd Rafael olvasni kezdett. S csak hamar halálos sápadtság tértül szét az arcán. Minél tovább olvasott, annál erősebb

volt a rezketés, a mely idegzetében támadt. Rövidke jegyzetek voltak azok, egy kétségbeesett üldözött lélek vergődésének megoylatkozásai, egy tévedt szív vallomásai, a melyeket önmagának tett az egyedül lét óráiban.

Az öreg ur fel-felugrott ülőhelyéből, majd megint leült olvasni. Mi volt ez, a mi egyszerre megragadta s szárnyára véve lelkét, tul vitte a földi lét szük mesgyéjéből, hogy a legzselőbb kétségbeesés örvényébe sodorja? Világos volt minden: az asszony mást szeretett; egy férfit, a ki viszonzó a szerelmét, a ki elől meneküni akart!

Itt olvasható volt e sorokban az önvalomás keserű könyveivel irt jegyzetekben. S Lénárd Rafael szívverése egy pillanatra elállt, mikor olvasta, hogy az asszony végre leszédült a hűség es éreny polczáról, s kimondta önmagára a halálos ítéletet.

„Erény nélkül nem tudok élni többé — így szólott az egyik jegyzet — „e tiszta férfinak nem tudok többé a szemébe nézni. Még egyszer látni akarom őt, a kit a végzetem utamban sodort es azután isten veled élel! . . .

Lénárd Rafael a kezével eltakarta mindkét szemét. Lelkének összes zenehangjain viharos játék keletkezett. Fuvóhangszerek gyász-muzsikáját hallotta messziről, mintha a lét tulsó partjáról hangzanék feléje. Egy egész élet csalódásának gyászzenéje volt ez, tele siró, riasztó, borzalmas hangokkal, a melyek az eszményiség halálát jelentették. A titkos szellentűk a szív hangszerén mind kinyiltak s a vihar végig jart zokon; csoda, hogy izzé-porrá nem zuzák a gyötrött szívet.

Igy okoskodott az öreg ur az orkannal, a mely lelkében támadt, a kétségbeeséssel, a mely elborította, a fájdalommal, a mely tépte.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági állapotokról, lapunkhoz a következő hírek érkeztek:

Uj-Bánya (Bars m.) A buza kivétel nélkül szépen állott, csak hogy a sok eső, szél néhol lefektette. Virágzás közben érte az eső es így tartani lehet a kalaszok hízagosságától. Ez idő szerint jó közép-termetű, azaz 6-8 métermázsát ígér, kat. holdankint. — A rozs sem mondható rossznak, a mennyiben általában meg fogja haladni a hat métermázsát. Az árpa es zab jól gyarapodnak; néhol azonban ezek is összeroskadtak. Általában kielé-

gitő terméssel biztatnak. A kukoricza még mindig visszamaradt növéseben, mindazáltal remélni lehet, hogy helyre jő. Burgonya virágzik, jól nő. A buza levelein már régebben mutatkozik a rozsdá es most már látni itt-ott a kalaszokon is; mindazáltal ma már bátran lehet állítani, hogy a termés jó lesz, amennyiben általában is legalább 8, de néhol 10-12 métermázsá magot is remélnék a gazdák. A kvalitás is kifogástalannak ígérkezik, mindenestre azonban attól a néhány naptól is sok függ, a mi még az aratásig hátra van. — Az árpa kielégítően nő; az őszi aratják, az eredmény jó. A kukoricza töltögetését befejezték. A szőlő gyönyörűen fejlődik s ha elemi csapás nem éri, általában a legjobb termés lesz. — Pécsvárad. A buzavetésekben helyenkint nemcsak a rozsdá, de az üszög is mutatkozik; különösen az utóbbi néhol sok kárt tesz. Ideje volna már itt is, ha a gazdák üszög ellen a vetőmag rendszeres páczolását eszközölnék; ezt azonban másképp aligha lehet elérni, mint megfelelő oktatással.

A rozsban sok az anyarozs; ennél fogva a várható termés a remélnél valamivel kisebb lesz. Tavaszaiak, különösen árpa es zab elég jól allanak, helyenkint igen szépek. A kukoricza néhol nem igen halad előre, már nagyon is ráférne a kedvező időjárás. A kerti növények jók. A burgonya kiünő, szép gumókat mutat már. A szőlő kifogástalanul áll. Versecz. A gyakran ismétlődő zivatarok, a melyek sürű jéget is hoznak, a növényzetre károsak, Junius 23-án is a délutáni órákban, Versecz fölött nagy zivatar vonult el jégesóvel s mindenik érzékeny kárt okozott. A buzában már mutatkozik a rozsdá, néhol a bujább vetéseknek 15-20% a rozsdás. Kedvezőbb időjárás esetén azonban a rozsdá nagyobb kárt aligha tesz. Az átlagtermés 5-7 métermázsá között Fulminál, tavaszaiakból jóval jobb, azaz 8-10 métermázsá termésre is van kilátás. A kukoricza szépen halad most már, kivált a mostani eső volt nagy előnyére Tapolca. (Zala.) A terméseredményeket az utóbbi időjárás kissé károsan befolyásolta, a mennyiben a jobb gabonafélék megdőltek s fekszenek. Szerencsére még a rozsdá csak igen szórványosan mutatkozik. A buza legjobb esetben 6-8 métermázsával fog feletni; ugyanennyire van kilátás rozsból, ellenben a tavaszi árpa es zab csak 5-6 métermázsá termést ígérnek. Kukoricza pró és még mindig sárga. A szőlő virágzik s valószínű, hogy jó lesz a termés. A burgonya jól áll.

Ugy a hazai, mint a külföldi orvosi tekintélyek is elismerik és hangoztatják, hogy idült (kronikus) betegségek legtöbbször természetesen eszközökkel gyógyíthatók.

A legelső es legelőkeltebben berendezett intézet, a melyben ezen alapon történik a gyógykezelés.

Dr. PALÓCZ IGNÁC

v. kórházi orvos k. egészségügyi tanár intézete

Budapest, IX., Vámház-körut 7. (Augusztus 1-től Kerepesi-ut 10.)

Gyógykezelés egész napon át. Rendelés 10-12-ig es 3-5-ig.
Nőknél női kiszolgálás. Elküldött osztályok.
Díjazás hetenként 10-15 forint. Prospektus ingyen.

A természeti eszközökkel képesek vagyunk a beteg test élet erejét növelni, a benne képződött hatalmas es koros anyagkat a zerv-z-tól el távolítani, a szervek normális működését létrehozni es az elgyengült vagy elkenyézett testet meggyógyítani, megerősíteni.

Ezért gyógyítható ily módon még a legtöbb idült (kronikus) betegség is.

A tökéletes berendezés a lekiismeretes, gondos es szelény (a beteg természetének megfelelő) gyógykezelés es magyarázzák meg ama kiünő eredményeket (a meggyógyultak hiteles irásával bizonyíthatjuk), a melyeket még a legidültbb betegségeknek is, különösen ehízot sag, asztma, rheuma, ischia, neuralgia, kősvény, gyomor es nemibárok, vereségnyesség, hór-, ideg es női betegségek gyógyítására bizto a életük.

N. pszerü orvosi tanácsadó
Az egészség megóvása es a betegségek gyógyítása
Irá. dr. Palóc Ignác. — Kapható a szerzőnél. — Ára 3 korona.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.